

С Т А Н О В И Щ Е

От: **доц. д-р Светослав Иванов Спасов**
катедра „Национална и регионална сигурност”, УНСС
научна специалност „Икономика и управление”

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** по професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност „Икономика и управление“ (Икономика на отбраната и сигурността) в УНСС

Автор на дисертационния труд: **Елена Боянова Бакова**
Тема на дисертационния труд: „Усъвършенстване на контрола при търговия с продукти, свързани с отбраната”

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 567/09.03.2021 г. на Зам.-ректора по научноизследователска дейност и международно сътрудничество на УНСС.

1. Информация за дисертанта

Дисертантът се е обучавал по докторска програма към катедра „Национална и регионална сигурност”, факултет „Икономика на инфраструктурата“ на УНСС по научна специалност „Икономика и управление (Икономика на отбраната и сигурността)“ съгласно Заповед на Ректора на УНСС № 970/07.05.2012 г. Обучението е осъществено в *задочна* форма през периода 2012-2021 г.

Дисертантът има бакалавърска степен по „Икономика на търговията“ от УНСС и през 2011 г. става магистър по маркетинг, също в УНСС. Елена Боянова Бакова притежава и професионален опит в областта на контрола при търговия с продукти, свързани с отбраната. От 2009 г. до

момента е държавен служител в Администрацията на Министерски съвет, в Междуправителствения съвет по отбранителна индустрия и сигурност на доставките, като през периода преминава през различните нива на експертните длъжности.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Дисертационният труд е с обем от 225 страници и съдържа: списък със съкращения, списък на таблиците, списък на фигурите, списък на приложенията, увод, изложение в три глави, заключение, списък на използваната литература, терминологичен речник и пет приложения. Основният текст съдържа 13 таблици и 21 фигури. Списъкът на използваната литература обхваща 156 източника на български, английски, френски и немски език.

Кратка оценка за: актуалност на темата; цел; задачи; обект; предмет; основна теза; използвана научна литература.

Темата е безспорно актуална и съвпада с професионалния опит и интереси на докторанта. Обектът, предметът и основните изследователски задачи на изследването са правилно формулирани.

Обектът на изследването е контролът при търговията с продукти, свързани с отбраната, която се приспособява към глобалните геополитически промени през последните тридесет години. Предметът на дисертационния труд е усъвършенстване на експортния контрол при търговия с продукти, свързани с отбраната.

Целта на изследването, която си поставя дисертантът, е да се изведат насоки за усъвършенстване на експортния контрол при търговия с продукти, свързани с отбраната. Тезата, която е защитена в дисертационния труд гласи, „че надграждането на вече създадените правила и условия за експортен контрол при търговия с продукти, свързани с отбраната, чрез използването и внедряването на добри практики и промяна на законодателството, ще спомогне за усъвършенстването на експортния контрол. За правилното и всеобхватно осъществяване на контролната дейност е необходимо разработване и приемане на методика за следлицензионен контрол, която ще доведе до по-добро осъществяване на контрол при външнотърговска дейност с продукти, свързани с отбраната.“

Използвани са разнообразни източници – монографии, студии, и статии, официални документи, данни от интернет сайтове и други

документи по проблематиката на дисертационния труд. Източниците са достатъчно на брой, литературата е представена коректно в изследването.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Дисертантът е изпълнил изследователските задачи, които си е поставил по отношение на дисертационното изследване и е получил определени научни и научно-приложни резултати.

Авторът изследва основните характеристики и тенденции на международната търговия с продукти, свързани с отбраната, както и механизми за осъществяване на експортен контрол; идентифицирани са фактори, които влияят върху търсенето на продукти, свързани с отбраната, проблемите и предизвикателствата пред експортния контрол на ПСО; обърнато е внимание на основните документи, приети в рамките на международните организации и режими – Организацията на обединените нации, Европейския съюз, Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа и Васенаарската договореност; изследвани са добри практики в страни-членки на Европейския съюз, ма базата на които са анализирани възможностите за тяхното приложение в Република България.

В дисертационния труд успешно е приложен подходът за Управление на бизнес процеси. На базата на получените резултати от анализа е предложен концептуален модел за усъвършенстване на експортния контрол на продукти, свързани с отбраната в Република България в подкрепа на разрешаването на идентифицираните проблеми. Предложени са конкретни насоки за усъвършенстване. За осигуряване на устойчиво развитие на предложените мерки, след тяхното внедряване е предложено да се извършва мониторинг и контрол на процесите по експортен контрол, което да гарантира тяхното поддържане и развиване в бъдеще, чрез постоянен процес на усъвършенстване.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Авторът декларира 5 основни приноса по дисертационния труд:

- Идентифицирани са основни проблеми и предизвикателства при осъществяване на експортен контрол на продукти, свързани с отбраната, за да се обоснове и аргументира необходимостта от усъвършенстване на експортния контрол на продукти, свързани с отбраната в България;
- Направен е сравнителен анализ на системите за експортен контрол на продукти, свързани с отбраната, на страни-членки на Европейския съюз;

- Разработен е концептуален модел на системата за експортен контрол на продукти, свързани с отбраната. Потенциалният ефект от внедряването на модела е повишаване качеството на извършвания контрол при търговия с продукти, свързани с отбраната;
- Формулирани са основни насоки за усъвършенстване на действащата система за експортен контрол на продукти, свързани с отбраната в Република България;
- Предложен е процес на мониторинг и контрол, който да осигури устойчиво развитие на предложените мерки за усъвършенстване на процесите при осъществяване на експортен контрол на ПСО.

Рецензентът изразява принципно съгласие с така формулираните приноси. Основният акцент на приносите е в разработеният концептуален модел за усъвършенстване на експортния контрол на продукти, свързани с отбраната.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

По дисертационния труд са направени 4 публикации на български език, които са напълно достатъчни и пряко обвързани с темата на дисертацията и представят определени елементи от нея.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът коректно и адекватно отразява дисертационния труд в структурно и съдържателно отношение.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Критичните ми бележки по дисертационния труд, бяха взети в предвид от автора в рамките на разработването му. Препоръчвам авторът да продължи изследователската си дейност в тази област.

8. Заключение

Дисертационният труд на тема „Усъвършенстване на контрола при търговия с продукти, свързани с отбраната” с автор Елена Боянова Бакова, напълно отговаря на изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за неговото прилагане.

Дисертационния труд представлява самостоятелно завършено авторово изследване, при което изследователските задачи са успешно изпълнени, а основната цел е постигната. Основните резултати в него, както и откритите реални научни и научно-приложни приноси, са

предпоставка за отреждане на положителна оценка и препоръчвам на уважаемите членове на научното жури да присъдят на Елена Боянова Бакова образователна и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.8 Икономика, научна специалност „Икономика и управление (Икономика на отбраната и сигурността)“.

26.03.2021 г.
гр. София

Подпис:
(доц. д-р Светослав Спасов)